

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 28 listopada 2022 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym oraz niektórych innych ustaw

(druk nr 858)

I. Cel i przedmiot ustawy

Nowelizacja ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1041), zwanej dalej „ustawą o udziale RP w SIS i VIS”, a także sześciu innych ustaw, wiąże się z koniecznością dostosowania prawa krajowego do przepisów rozporządzeń unijnych dotyczących SIS, które przyjęto w Unii Europejskiej w ramach pakietu reform Systemu Informacyjnego Schengen (tzw. SIS recast). Są to następujące rozporządzenia:

– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 312 z 07.12.2018, s. 1, z późn. zm.) – zwane dalej „rozporządzeniem 2018/1860”,

– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 (Dz. Urz. UE L 312 z 07.12.2018, s. 14, z późn. zm.) – zwane dalej „rozporządzeniem 2018/1861”,

– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylenia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE (Dz. Urz. UE L 312 z 07.12.2018, s. 56, z późn. zm.) – zwane dalej „rozporządzeniem 2018/1862”.

W ramach dostosowywania prawa krajowego do regulacji unijnych wprowadzono zmiany polegające na dodaniu nowych kategorii wpisów:

– wprowadzenie do SIS danych daktyloskopijnych (odbitek linii papilarnych palców oraz odbitek linii papilarnych dłoni) znalezionych na miejscu poważnego przestępstwa, w tym o charakterze terrorystycznym i uznanych za należące do sprawcy, w celu poszukiwania osób podejrzanych w ramach prowadzonego postępowania przygotowawczego,

– wpisy tzw. prewencyjne o małoletnich zagrożonych uprowadzeniem przez rodzica, członka rodziny lub opiekuna oraz małoletnich, którym należy uniemożliwić podróżowanie ze względu na realne zagrożenie, iż staną się ofiarami przestępstw terrorystycznych lub wezmą udział w popełnianiu takich przestępstw bądź zostaną zwerbowane lub zaciągnięte do ugrupowań zbrojnych lub zmuszone do aktywnego udziału w działaniach wojennych,

– wpisy tzw. prewencyjne o małoletnich i osobach pełnoletnich, którym należy uniemożliwić podróżowanie dla ich własnej ochrony, ze względu na ryzyko bycia ofiarą handlu ludźmi, przymusowego małżeństwa lub zastosowania przemocy warunkowanej płcią,

– wpisy na potrzeby rozpytania kontrolnego pozwalającego na wstępne przesłuchanie osoby przez państwo członkowskie wykonujące na podstawie szczegółowych pytań zamieszczonych we wpisie,

– wpisy dla celów powrotu dokonywane na podstawie decyzji wydanych przez państwa członkowskie o zobowiązaniu do powrotu cudzoziemców nielegalnie przebywających na terytorium UE.

Ustawa zmienia także zakres danych zamieszczanych w ramach poszczególnych kategorii wpisów, modyfikuje krąg podmiotów (organów) uprawnionych do dokonywania wpisów danych SIS, jak również poszerza krąg organów uprawnionych do bezpośredniego

dostępu do Krajowego Systemu Informatycznego w celu wglądu do poszczególnych rodzajów wpisów zamieszczonych w SIS.

Ponadto celem ustawy nowelizującej jest wprowadzenie zmian służących skorelowaniu Krajowego Systemu Informatycznego (KSI) z SIS, gdyż rozporządzenia unijne wprowadziły zmiany, które służą zwiększeniu wydajności oraz skuteczności operacyjnej SIS.

Znaczna ilość zmian m.in. w słowniczku ustawy o udziale RP w SIS i VIS zmierza do uporządkowania pojęć w niej stosowanych ze względu na zmianę treści definicji wprowadzonych w rozporządzeniach unijnych. Jednocześnie zdefiniowaniu podlegają nowe pojęcia, tj. „tożsamość przywłaszczona”, „dane biometryczne”, „dane daktyloskopijne”, „użytkownik instytucjonalny”, „użytkownik indywidualny” oraz „użytkownik końcowy”.

Konsekwencją zmian wprowadzonych w ustawie o udziale RP w SIS i VIS w zakresie nowych kategorii wpisów oraz nowej kategorii przedmiotów objętych wpisami do SIS, co wiązało się także ze zmianą kręgu podmiotów uprawnionych do dokonywania wpisów i wglądu do danych SIS, nowelizacji poddane zostały także następujące ustawy: ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski, ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze oraz ustawa z dnia 12 kwietnia 2018 r. o rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m.

Zasadnicza część przepisów ustawy ma wejść w życie z dniem określonym w decyzji Komisji Europejskiej podjętej na podstawie stosownych przepisów rozporządzeń unijnych; pozostałe przepisy wejdą w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy wpłynął do Sejmu w dniu 29 września 2022 r. jako przedłożenie rządowe (druk sejmowy nr 2662).

Pierwsze czytanie odbyło się na 64. posiedzeniu Sejmu w dniu 27 października 2022 r. po czym projekt ustawy został skierowany do dalszych prac w Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych.

Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych, po rozpatrzeniu projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 2 listopada 2022 r., wniosła o jego uchwalenie przez Sejm w brzmieniu zaproponowanym w sprawozdaniu (druk sejmowy nr 2748).

Drugie czytanie projektu ustawy odbyło się na 65. posiedzeniu Sejmu w dniu 3 listopada 2022 r. W toku prac sejmowych nie zostały złożone wnioski legislacyjne. Sejm uchwalił ustawę na 65. posiedzeniu w dniu 4 listopada 2022 r. w brzmieniu zaproponowanym w sprawozdaniu komisji sejmowej właściwej w sprawie. Za przyjęciem ustawy głosowało 432 posłów, żaden z posłów nie był przeciw, zaś 12 posłów wstrzymało się od głosu.

III. Uwagi szczegółowe

1. W ramach nowelizacji ustawy o udziale RP w SIS i VIS dodano odnośnik informujący o rozporządzeniach UE, których stosowaniu służy ta ustawa wskazując trzy rozporządzenia, ze względu na które dokonywana jest niniejsza nowelizacja (rozporządzenie 2018/1860, rozporządzenie 2018/1861 oraz rozporządzenie 2018/1862). Dodanie odnośnika o wskazanej treści jest jak najbardziej prawidłowe w świetle Zasad techniki prawodawczej (§ 19a ust. 2), odnośnik zawiera bowiem informację o przepisach unijnych, które regulują daną dziedzinę prawa i wskazuje, że w prawie europejskim należy szukać wskazówek do interpretacji norm ustanowionych w danym akcie krajowym, a także – co istotniejsze – w niektórych przypadkach wskazuje, iż rozporządzenie unijne wymaga przyjęcia przepisów krajowych w celu zapewnienia prawidłowego stosowania rozporządzeń unijnych, niemniej odnośnik, aby posiadał walor informacyjny, powinien być kompletny.

Obowiązująca ustawa w swej treści wskazuje inne rozporządzenia, których wykonaniu służy. W szczególności należałoby uwzględnić te rozporządzenia, do których regulacji odnosi się wprost art. 1 ustawy o udziale RP w SIS i VIS określający jej zakres przedmiotowy (*Ustawa określa zasady i sposób realizacji udziału Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym, w tym obowiązki i uprawnienia organów dotyczące dokonywania wpisów oraz wglądu do danych zawartych w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym poprzez Krajowy System Informatyczny (KSI)*). W związku z tym należy rozważyć, czy nie jest konieczne uzupełnienie odnośnika o:

1) rozporządzenie (WE) nr 767/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych

pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych (rozporządzenie w sprawie VIS) (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 60-81) – w związku z art. 6 pkt 9,

2) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiający Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz. Urz. UE L 243 z 15.09.2009, str. 1) – w związku z treścią art. 6 pkt 2,

3) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz. Urz. UE L 77/1 z 23.03.2016) – w związku z treścią art. 6 pkt 4.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 1, w odnośniku nr 1 dodaje się pkt 4–6 w brzmieniu:

„4) rozporządzenie (WE) nr 767/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych (rozporządzenie w sprawie VIS) (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 60-81);

5) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz. Urz. UE L 243 z 15.09.2009, str. 1);

6) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz. Urz. UE L 77/1 z 23.03.2016);”;

2. Definicja „systemu krajowego N.SIS” zawarta w art. 2 pkt 15a (zmiana w art. 1 pkt 2 lit. d noweli) wymaga korekty w zakresie odesłania do wskazanych artykułów rozporządzeń unijnych (redakcja przepisu może sugerować, iż w przywołanych art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2018/1861 oraz art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2018/1862 zdefiniowany jest system centralny SIS, do którego odnosi się definicja).

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 2 w lit. d, w pkt 15a wyrazy „o którym mowa” zastępuje się wyrazami „spełniający wymagania, o których mowa”;

3. Przepis art. 3 ust. 4 ustawy o udziale RP w SIS i VIS (zmiana w art. 1 pkt 4) stanowi, iż „*W przypadku operacji, o której mowa w art. 26 ust. 4 rozporządzenia 2018/1862, o zgodę na tymczasowy brak dostępności do wglądu danych SIS zawartych w istniejącym wpisie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, do sądu lub prokuratury albo organu wymiaru sprawiedliwości innego państwa, który wprowadził wpis, może wystąpić Policja, Straż Graniczna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Centralne Biuro Antykorupcyjne*”. Przepis ten, analizowany w kontekście regulacji unijnej, budzi wątpliwości w zakresie, w jakim przewiduje **obowiązek uzyskania zgody organu wymiaru sprawiedliwości innego państwa, który dokonał wpisu** na tymczasowy brak dostępności do danych SIS w zakresie wpisu o osobach poszukiwanych w celu ich tymczasowego aresztowania i wydania albo ekstradycji, przez uprawnione służby polskie (Policję, Straż Graniczną, ABW i CBA).

Podstawę dokonania operacji polegającej na tymczasowym uniemożliwieniu dostępu do wyszukiwania istniejącego wpisu o osobach poszukiwanych w celu doprowadzenia do ich aresztowania stanowi art. 26 rozporządzenia 2018/1892. Z treści przywołanego przepisu (art. 26 ust. 4) wynika, iż: po pierwsze – operacji takiej może dokonać państwo członkowskie, które dokonało wpisu, po drugie – warunkiem skutecznego uniemożliwienia dostępu do wpisu jest kumulatywne spełnienie następujących warunków:

- 1) celu operacji nie można osiągnąć przy zastosowaniu innych środków;
- 2) **właściwy organ wymiaru sprawiedliwości państwa członkowskiego dokonującego wpisu udzielił uprzedniej zgody;**
- 3) **wszystkie państwa członkowskie uczestniczące w operacji zostały poinformowane w drodze wymiany informacji uzupełniających.**

Rozporządzenie 2018/1892 zobowiązuje więc państwo członkowskie, które dokonało wpisu i chce czasowo uniemożliwić dostęp do jego wyszukiwania (tj. Polskę), do **uzyskania zgody** organu wymiaru sprawiedliwości tego państwa (tj. polskiego sądu lub polskiej prokuratury), oraz **poinformowania** wszystkich państw członkowskich uczestniczących w operacji o zablokowaniu dostępu do wpisu. Jednocześnie art. 26 rozporządzenia 2018/1892 **nie upoważnia do blokowania dostępu do wpisu przez państwo inne, niż to które wpisem dokonało**, stąd też nie jest jasne jakiemu celowi ma służyć uzyskiwanie zgody w zakresie opisanym powyżej.

Ponadto wymieniony przepis rozporządzenia unijnego wskazuje organ wymiaru sprawiedliwości państwa członkowskiego dokonującego wpisu jako uprawniony do wyrażenia zgody na czasowe uniemożliwienie dostępu do tego wpisu. W Polsce takimi organami są wyłącznie sądy (nie prokuratura), tym samym należy wyjaśnić czy treść art. 3 ust. 4 będzie mogła być uznana za zgodną z rozporządzeniem 2018/1892.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 4, w art. 3 w ust. 4 skreśla się wyrazy „*lub prokuratury* albo organu wymiaru sprawiedliwości innego państwa, który wprowadził wpis,”;

4. W art. 4 ust. 2 ustawy o udziale RP w SIS i VIS (art. 1 pkt 6 noweli) wskazano „**organy samorządowe** właściwe w sprawach rejestracji pojazdów” jako uprawnione do wglądu do danych SIS dotyczących określonych przedmiotów (pojazdy silnikowe oraz możliwe do zidentyfikowania ich części, przyczepy o masie własnej przekraczającej 750 kg, przyczepy turystyczne). Mając na względzie terminologię stosowaną zarówno w ustawach dotyczących samorządu terytorialnego jak i w Prawie o ruchu drogowym w zakresie wskazania organów właściwych w sprawach rejestracji pojazdów – w celu zapewnienia spójności terminologicznej – proponuje się użycie w przepisie pojęcia „**organu jednostki samorządu terytorialnego**” ewentualnie wskazanie wprost **starosty** jako organu właściwego w sprawach rejestracji pojazdów.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 6, w art. 4 w ust. 2 wyrazy „organom samorządowym” zastępuje się wyrazami „organom jednostek samorządu terytorialnego”;

ALBO

w art. 1 w pkt 6, w art. 4 w ust. 2 wyrazy „organom samorządowym właściwym w sprawach rejestracji pojazdów” zastępuje się wyrazami „staroście właściwemu w sprawie rejestracji pojazdu”;

5. Ustawa, w zakresie regulowania uprawnień związanych z dostępem do danych SIS określa ich różny zakres posługując się zwrotami: „bezpośredni dostęp do KSI w celu dokonywania wpisów danych SIS”, „bezpośredni dostęp do KSI w celu wglądu do danych SIS”, „pośredni dostęp do KSI w celu wglądu do danych SIS”. Natomiast w art. 4 ust. 4 (art.

1 pkt 6 noweli) pojawia się „**uprawnienie do wglądu do danych SIS**”; w związku z tym pojawia się wątpliwość, czy sformułowanie to jest jedynie przejawem niekonsekwencji terminologicznej, tj. przepis ma dotyczyć bezpośredniego/pośredniego dostępu do KSI w celu wglądu do danych SIS, czy też jest to inny (nowy) rodzaj uprawnienia stanowiący podstawę dostępu do tych danych z pominięciem Krajowego Systemu Informatycznego. Ustawa nie precyzuje w jaki sposób miałby być realizowany dostęp do danych SIS z pominięciem KSI. Poniższa poprawka ma na celu wyłącznie doprecyzowanie terminologiczne ustawy.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 6, w art. 4 w ust. 4 we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazach „Uprawnienie do” dodaje się wyrazy „bezpośredniego lub pośredniego dostępu do Krajowego Systemu Informatycznego (KSI) w celu”;

6. Wyjaśnienia wymaga zróżnicowanie zakresu danych zamieszczanych w poszczególnych formularzach wprowadzonych ustawą, tj. formularzy odnalezienia osoby, odnalezienia przedmiotu, tożsamości przywłaszczonej, oświadczenia o wyrażeniu zgody na uzupełnienie danych SIS oraz protokołu przekazania osoby (art. 6 ust. 8 ustawy o udziale RP w SIS i VIS). Zakres danych zamieszczanych w poszczególnych formularzach jest różny, w szczególności w zakresie **daty, miejsca i kraju urodzenia** osób objętych wnioskiem (przykładowo w formularzu odnalezienia osoby oraz formularzu tożsamości przywłaszczonej wymagane jest podanie daty, miejsca i kraju pochodzenia natomiast oświadczenie o wyrażeniu zgody na uzupełnienie danych w SIS, które składa się w celu rozwiązania problemów związanych w przywłaszczeniem tożsamości umożliwia podanie jedynie daty i miejsca urodzenia – bez wskazywania kraju).

Ponadto różnice dotyczą ujawniania posiadanych **obywatelstw**; w większości formularzy mowa jest o konieczności podania obywatelstw, co wskazuje na konieczność ujawnienia wszystkich posiadanych obywatelstw i odpowiada zakresowi danych wskazanych w rozporządzeniach unijnych (odpowiednio art. 20 ust. 3 lit. i oraz art. 62 ust. 3 lit. k rozporządzenia 2018/1862, a także art. 20 ust. 2 lit. i rozporządzenia 2018/1861 oraz art. 4 ust. 1 lit. h rozporządzenia 2018/1860) natomiast przykładowo w formularzu odnalezienia osoby mowa jest o obywatelstwie (liczba pojedyncza).

Rozbieżność dotyczy także ujawnianych w formularzu odnalezienia osoby oraz formularzu tożsamości przywłaszczonych **informacji o innej tożsamości** (tożsamość jest w liczbie pojedynczej) w oświadczeniu o wyrażeniu zgody na uzupełnienie danych w SIS ujawnia się **inne posiadane tożsamości** (liczba mnoga).

Dodatkowo w oświadczeniu o wyrażeniu zgody na uzupełnienie danych SIS ujawnia się **szczególne obiektywne cechy fizyczne niepodlegające zmianom**; tego rodzaju dane nie są ujawniane w żadnym innym formularzu.

Biorąc pod uwagę powyższe spostrzeżenia należy podnieść, iż nie jest zrozumiałe z jakiego powodu zróżnicowano zakres danych zamieszczanych w poszczególnych formularzach. Ewentualna propozycja poprawki w omawianym zakresie będzie możliwa po zapoznaniu się ze stanowiskiem autorów tego przedłożenia.

7. Przepis art. 25 ust. 5 ustawy o udziale RP w SIS i VIS (art. 1 pkt 12 noweli) - wymaga doprecyzowania w zakresie **wskazania organu uprawnionego do wystąpienia z wnioskiem** o cofnięcie uprawnienia użytkownikowi indywidualnemu do dostępu do Krajowego Systemu Informatycznego (KSI) oraz przetwarzania danych poprzez KSI. Uprawnienie do wystąpienia z takim wnioskiem powinno przysługiwać organowi, który wystawił upoważnienie stanowiące podstawę do nadania uprawnień użytkownika; wskazany przepis nie zawiera jednak takiego doprecyzowania.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 12, w art. 25 w ust. 5 we wprowadzeniu do wyliczenia wyraz „zawiera” zastępuje się wyrazami „wystawił upoważnienie dla użytkownika indywidualnego, zawierającego”;

8. W art. 39 ustawy – Kodeks morski (zmiana w art. 5 pkt 2 noweli) dodaje się dwa paragrafy, w których wskazuje się uprawnienia przysługujące **organowi rejestrowemu** podczas weryfikacji wniosku o rejestrację statku: tj. dostęp do danych SIS w celu ustalenia czy statek lub silnik statku nie został skradziony, przywłaszczony, utracony lub nie jest poszukiwany jako dowód w postępowaniu karnym lub postępowaniu karnym skarbowym. Należy zauważyć, iż art. 39 § 1 Kodeksu morskiego wskazuje **konkretny organ** uprawniony do rejestracji statku podlegającego rejestracji na podstawie tego przepisu (tj. statku

stanowiącego polską własność, który nie podlega obowiązkowi wpisu do rejestru okrętowego i nie został do niego wpisany, oraz do którego nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 12 kwietnia 2018 r. o rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m) – dokonuje jej **urząd morski** właściwy dla portu macierzystego rejestrowanego statku. Stąd też – w celu zapewnienia spójności terminologicznej przepisu, tym samym jej precyzyjności, należy w dodawanych paragrafach wskazać urząd morski zamiast organu rejestrowego. Dodatkowo, uwzględniając treść nowelizowanego art. 4 ust. 3 ustawy o udziale RP w SIS i VIS, który wskazując organy uprawnione do pośredniego dostępu do Krajowego Systemu Informatycznego (KSI) w celu wglądu do danych SIS dotyczących jednostek pływających wymienia **dyrektora urzędu morskiego** (nie urząd morski), należy sugerować wskazanie wprost tego podmiotu.

Propozycja poprawki

w art. 5 w pkt 2 , w § 1a i 1b wyrazy „organ rejestrowy” zastępuje się wyrazami „dyrektor urzędu morskiego”;

9. Dodawane w art. 39 ustawy – Kodeks morski §§ 1a i 1b zawierają niespójną regulację. Przepis § 1a wskazuje, iż uprawnienie do weryfikacji przez organ rejestrowy w danych SIS, czy podlegający wpisowi do rejestru statek lub jego silnik nie został skradziony, przywłaszczony, utracony lub nie jest poszukiwany jako dowód w postępowaniu karnym lub postępowaniu karnym skarbowym dotyczy **każdego statku podlegającego wpisowi**; natomiast konsekwencja w postaci **odmowy rejestracji statku** (§ 1b) dotyczy **tylko tych statków** ujawnionych w SIS, **których długość nie przekracza 24 m**. Wydaje się iż przywołane przepisy powinny dotyczyć tego samego rodzaju statków.

Analizując te przepisy w kontekście również zmienianego art. 29 § 1 pkt 7 Kodeksu morskiego (zmiana w art. 5 pkt 1 noweli), który przewiduje wpisywanie ostrzeżeń do rejestru okrętowego o możliwej niezgodności stanu prawnego ujawnionego w rejestrze ze zdaniem faktycznym, ale tylko w odniesieniu **do statku o długości do 24 m** lub silnika takiego statku, w związku z informacjami ujawnionymi w SIS a uzyskanymi w drodze wglądu do Krajowego Systemu Informatycznego, należy przypuszczać, iż art. 39 również – w zamierzeniu autorów przedłożenia – ma dotyczyć tylko statków o ściśle określonych parametrach w zakresie długości. Oznacza to konieczność doprecyzowania dodawanego § 1a w art. 39 poprzez dodanie informacji o długości statku. Jeżeli natomiast określone w Kodeksie morskim

konsekwencje mają odnosić się do wszystkich statków podlegających wpisowi do poszczególnych rejestrów, należy dokonać stosownych zmian w art. 29 § 1 pkt 7 oraz art. 39 §1b, tj. wykreślić informację dotyczącą długości statku.

Propozycje poprawek

w art. 5 w pkt 2, w § 1a po wyrazach „zgłoszony do rejestracji statek” dodaje się wyrazy „o długości do 24 m”;

ALBO

w art. 5:

- a) w pkt 1, w pkt 7 skreśla się wyrazy „o długości do 24 m”,
- b) w pkt 2, w § 1b skreśla się wyrazy „o długości do 24 m”;

10. Przepis art. 9 wskazuje dwie różne daty wejścia ustawy w życie:

1) **dzień następujący po dniu ogłoszenia** – dla wejścia w życie zmian zawartych w art. 1 pkt 1, 12, 14 i 15 oraz art. 8 ust. 2;

2) **dzień określony w decyzji Komisji Europejskiej**, zgodnie z art. 66 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 oraz art. 79 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylenia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE – dla wejścia w życie zmian zawartych w art. 1 pkt 2–11, 13, 16 i 17, art. 2–7 oraz art. 8 ust. 1.

Uwzględniając ilość zmian wchodzących w życie w każdym z terminów oraz ich charakter (z dniem następującym po dniu ogłoszenia wchodzi w życie przede wszystkim zmiany dotyczące przeprowadzenia szkoleń pracowników/funkcjonariuszy uprawnionych do dostępu do SIS oraz kontroli i wydania stosownej decyzji w zakresie spełnienia przez KSI wymogów wynikających z rozporządzeń unijnych przeprowadzonej przez ministra

właściwego do spraw wewnętrznych) należy wskazać, iż **głównym terminem wejścia ustawy w życie** jest ten wynikający z decyzji Komisji Europejskiej, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w treści art. 9.

Ponadto należy podnieść, iż określenie jako terminu wejścia w życie ustawy dnia następującego po dniu ogłoszenia oznacza, iż część ustawy wejdzie w życie **bez okresu vacatio legis**. Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019, poz. 1461) akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych powinny wchodzić w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia. Jedynie w uzasadnionych przypadkach akty normatywne mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni (skrócenie okresu vacatio legis), natomiast całkowita rezygnacja z tego okresu jest możliwa, **jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie**.

Wyjątkowość omawianego rozwiązania oznacza, że prawodawca, który chce, by dany akt normatywny zaczął obowiązywać natychmiast po ogłoszeniu, musi wykazać nie tylko, że jest to „uzasadniony przypadek”, ale również że takie rozwiązanie jest niezbędne ze względu na „ważny interes państwa”. Wiarygodność tego uzasadnienia podlega weryfikacji w procesie kontroli prawa dokonywanej przez sąd konstytucyjny i sądownictwo administracyjne.

W uzasadnieniu do projektu opiniowanej ustawy wskazano, iż skutki prawne „*wynikające z bardzo wąskiego zakresu przepisów objętych projektowanym terminem wejścia w życie będą ograniczone do strefy administracji publicznej (krajowe organy uprawnione do dostępu do KSI oraz przetwarzania danych przez KSI) zatem nie będą miały wpływu na sytuację prawną obywateli*”, zaś pilne wejście w życie przepisów dotyczących przeprowadzania szkoleń umożliwi „*uruchomienie procesu przygotowawczego w oparciu o nowe ramy prawne w okresie poprzedzającym planowany termin operacyjnego uruchomienia SIS recast*”.

Przyjmując, iż konieczność wywiązania się ze zobowiązań międzynarodowych stanowi ważny interes państwa, zaś zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją na przeszkodzie wejściu ustawy w życie bez vacatio legis, należy zwrócić uwagę na aspekt praktyczny tej regulacji. Przeprowadzenie szkoleń dla osób uprawnionych do dostępu i przetwarzania danych przez KSI wymaga wydania rozporządzenia (na podstawie art. 25 ust.

12 ustawy o udziale RP w SIS i VIS), które zastąpi obowiązujący akt wykonawczy (wydany na podstawie art. 25 ust. 4). Rozporządzenie ma określić między innymi **wzór upoważnienia dla użytkownika indywidualnego** do dostępu do KSI (opracowany w oparciu o nowe przepisy) oraz **sposób prowadzenia ewidencji użytkowników końcowych** (takiego obowiązku dotychczas nie było) a także określić **tryb cofania dostępu do KSI** (co stanowi nową materię rozporządzenia). Jeżeli ustawa wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia przepisy te nie będą mogły być wydane w terminie, który umożliwi prawidłowe rejestrowanie osób uprawnionych. Ustawodawca przewiduje czasowe zachowanie w mocy dotychczasowych aktów wykonawczych przez okres 3 miesiące, niemniej ich treść nie umożliwi pełnej i prawidłowej realizacji przepisów ustawy. Tym samym należy rozważyć jaki termin wejścia w życie tych przepisów ustawy – w kontekście konieczności wydania aktu wykonawczego – jest właściwy, aby mogły być one prawidłowo realizowane.

Propozycja poprawki

art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Ustawa wchodzi w życie z dniem określonym w decyzji Komisji Europejskiej, zgodnie z art. 66 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 oraz art. 79 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylenia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE, z wyjątkiem art. 1 pkt 1, 12, 14 i 15 oraz art. 8 ust. 2, które wchodzi w życie po upływie ..... od dnia ogłoszenia.”;

Poprawki redakcyjne

1) w art. 1 w pkt 4, w art. 3 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) osób zaginionych, które dla ich własnej ochrony lub w celu zapobieżenia stwarzanemu przez nie zagrożeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa

publicznego powinny zostać umieszczone we właściwej placówce opiekuńczej lub leczniczej, w szczególności w wyniku decyzji o przymusowym umieszczeniu w takiej placówce oraz osób zaginionych, które nie wymagają ochrony – przysługuje Policji;”;

(poprawa redakcji poprzez wyraźne wskazanie, iż wpisowi do danych SIS podlegają zarówno osoby zaginione, które muszą zostać objęte ochroną oraz osoby zaginione, które tej ochrony nie wymagają - zgodnie z art. 32 rozporządzenia 2018/1862)

2) w art. 1 w pkt 4, w art. 3 w ust. 1 w pkt 11 w lit. a w tiret pierwszym wyraz „popelnia którekolwiek z przestępstw, o których” zastępuje się wyrazem „popelniała przestępstwo, o którym”;

3) w art. 1 w pkt 4, w art. 3 w ust. 1 w pkt 11 w lit. a w tiret trzecim wyraz „popelniać przestępstwa, o których” zastępuje się wyrazem „popelnic przestępstwo, o którym”;

4) w art. 1 w pkt 12, w art. 25 w ust. 3 wyraz „wydaje” zastępuje się wyrazem „wydając”;

(poprawki 2–4 o charakterze językowym)

5) w art. 3, ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Przed wpisaniem statku do rejestru dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej, korzystając z uprawnienia, o którym mowa w art. 4 ust. 3 i 4 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1041 oraz z 2022 r. poz. ...), może zweryfikować, czy zgłoszony do rejestracji statek lub silnik statku nie został skradziony, przywłaszczony, utracony lub nie jest poszukiwany jako dowód w postępowaniu karnym lub postępowaniu karnym skarbowym.”;

6) w art. 6 w pkt 1, ust. 5a otrzymuje brzmienie:

„5a. Prezes Urzędu przed wpisaniem statku powietrznego do rejestru statków, korzystając z uprawnienia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 16 i ust. 4 pkt 2 ustawy

z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1041 oraz z 2022 r. poz. ...), weryfikuje, czy statek powietrzny lub silnik statku powietrznego nie został skradziony, przywłaszczony, utracony lub nie jest poszukiwany jako dowód w postępowaniu karnym lub postępowaniu karnym skarbowym.”;

7) w art. 7 w pkt 1, ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Organ rejestrujący, korzystając z uprawnienia, o którym mowa w art. 4 ust. 3 i 4 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1041 oraz z 2022 r. poz. ...), może zweryfikować, czy jednostka pływająca lub silnik jednostki pływającej nie zostały skradzione, przywłaszczone, utracone lub nie są poszukiwane jako dowód w postępowaniu karnym lub postępowaniu karnym skarbowym.”;

(zmiany w poprawkach 5-7 mają na celu ujednoczenie redakcji przepisów w zakresie, w jakim odsyłają one do przepisów ustawy o udziale RP w SIS i VIS – odesłania te mają na celu wskazanie podstawy prawnej dla każdego z organów do skorzystania z dostępu do danych SIS na potrzeby prowadzonych postępowań rejestrowych. Poprawki te są zbieżne z treścią analogicznych przepisów wprowadzonych w Kodeksie morskim. Obecna redakcja art. 3, art. 6 pkt 1 i art. 7 pkt 1 - z odesłaniem na końcu zdania - sugeruje, iż przepisy do których sformułowane są odesłania stanowią podstawę prawną prowadzenia postępowania karnego (karnego skarbowego), w których dowód stanowią przedmioty wpisane do SIS.).

Renata Bronowska

Główny legislator